

AVERY DULLES SJ

Az Eucharisztia: Jézus élő ajándéka

Az Eucharisztia nem más, mint ajándék. Megalapításakor Jézus azt mondta a kenyérre: „Ez az én testem, mely értetek adatik”; és a kehelyre: „Ez az én vérem kelyhe; ez a vér értetek és sokakért kiontatik.” (Római misekönyv)

Ez a legnagyobb ajándék, amelyet csak el tudunk képzelni: maga az Úr. Aquinói Szent Tamás azt mondja róla a *Pange lingua*-ban: „*Se dat suis manibus.*” A saját kezeivel adja át magát: ő az ajándékozó és az ajándék.

Egy másik helyütt Szent Tamás élő és életadó kenyérnek nevezi: *panis vivus et vitalis; panis vivus vitam præstans homini.* A Corpus Christi (Úrnapja) ünnepén a laudesban, a reggeli imádságban énekelt *Verbum supernum*-ban Szent Tamás Krisztus egész életét ajándékként írja le.

Ő a születésével társunkul ajándékozza magát; amikor velünk eszik, eledelelünkül; a halálában, váltságunkul; és uralkodva, jutalmul. E négy ajándék mindegyike, úgy tűnik, a Legszentebb Eucharisztiaiban összegződik.

Az eucharisztikus Krisztus a társunk, táplálékunk, váltságdíjunk és jutalmunk. A sorrendet megváltoztatva kezdjük most a szentség váltságdíjként vagy áldozatként értelmezését, és aztán folytassuk a másik hárommal.

I. ÁLDOZAT

Jézus Krisztus azért jött a világba, hogy megváltsa azt szenvedésével és halálával. Názáret és Betlehem bensőleg a Golgota felé irányult. Jézus Krisztus türelmetlenül igyekezett azon óra felé, amelyért a világba jött (vö. Jn 12,27).

Amikor leült vacsorázni kiválasztott tanítványaival, a Tizenkettővel, azt mondta nekik: „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyassam veletek e húsvéti vacsorát, mielőtt szenvednék” (Lk 22,15). Vére hullatásával olyan váltságdíjat ajánlott föl, amely bőségesen megfizeti bűneinknek és az egész világ bűneinek az árát (1Pt 1,19; 1Jn 2,2).

A *Pange lingua*-ban Szent Tamás a Nemzetek Királyának nagylelkűségét magasztalja, Aki vérét ontotta áldozatul a világ megváltásáért (*Quem in mundi pretium / Fructus ventris generosi / Rex effudit gentium*).

Vannak, akik megremegnek az irtózatától Krisztus véres áldozatának gondolatára, ám ezen ellenérzés nem gátolhat meg bennünket annak fölismerésében, hogy Isten tervei szerint Jézus Krisztus szenvedése és halála elkerülhetetlen volt, mielőtt belépett Atyjának dicsóságába (vö. Lk 24,26).

A szenvedéstörténet nem szerencsétlen baleset: Isten elhatározott terve és előrelátása szerint bontakozott ki (vö. ApCsel 2,23), Aki elküldte Fiát a világba, hogy áldozatunk legyen. Ővé az egyetlen áldozat, amely tökéletesen Isten akarata szerinti.

II. János Pál pápa, hogy ellensúlyozza az Eucharisztia pusztán testvéri lakomára egyszerűsítésének egészségtelen folyamatát, számos alkalommal leszögezte, hogy az Eucharisztia mindenekelőtt áldozat (DC 9).

Malakiás próféta megjövendölte a kort, amikor tiszta áldozatot mutatnak majd be mindenütt, napkelettől napnyugatig, hogy az Úr neve megdicsőüljön a nemzetek között (Mal 1,11). Az Egyház az Eucharisztia megjövendöléseként értelmezi e szöveget, amelyet élő áldozatként szüntelenül följajlanak valahol a világban, a nappal és az éjszaka minden órájában.

Könnyű azt képzelnünk, hogy míg a keresztfeszítés áldozat, az Eucharisztia csupán emlékeztető ezen áldozatra. A Trentói Zsinat meghatározása szerint azonban maga a szentmise igazi és tulajdonképpeni áldozat (*verum et proprium sacrificium*, DS 1751).

Mindannyiszor, amikor a pap az oltárnál kimondja az alapítási szavakat, az isteni Áldozat (*Victimus*) valós jelenlétét idézi elő, és újra a jelenbe hozza az áldozatot (*sacrificium*), amely által a világ megváltatott.

Az egész közösség csatlakozik a paphoz, akivel és akin keresztül följajlanja a szent áldozatot. A képesség, amely által a vallás e legfőbb cselekményét véghez vihetjük (vagy részt vehetünk benne), elképzelhetetlen ajándék.

A mise nem új áldozat, amely bármit is hozzáadna ahhoz, ami Jeruzsálemben történt Poncius Pilátus idejében. Ugyanaz az áldozat (*sacrificium*), mert ugyanaz a pap és az Áldozat (*Victimus*). Jézus Krisztus a legfőbb szolgáltató a misén, aki Önmagát ajánlja föl az oltáron.

A följajlás módja azonban eltérő: nem véres, hanem vértelen. Sok teológus, véleményem szerint helyesen, az Eucharisziáról mint „szentségi áldozatról” beszél, minthogy az titokzatos módon megújítja a keresztdáldozatot. II. János Pál pápa ezt „szentségi módon megörökített áldozatnak” nevezi, amely „jelenvalóvá válik” (*Eccl. de Euch. 12*).

Amikor az Eucharisztia mint áldozat fölött imádkozunk, jól tesszük, ha az áldozat négy céljára vagy szándékára gondolunk, ahogy azt a teológia leírja: dicséret, hálaadás, kiengesztelés és a kegyelem elnyerése.

1. Mielőtt még a bűnre és a jóvátételre gondolnánk, föl kell idéznünk, hogy ha nem lenne bűn a világban, és nem lenne szükségünk az isteni segítségre, akkor is kötelességünk lenne *dicsérni* Istent áldozattal, amely ugyanis külső jele belső tiszteletünknek és engedelmességünknek, amelyekkel tartozunk Neki végtelen jóságáért. Mint testi létezők, látható följánlásokat tesszünk, hogy dicsőítsük Istent azért, ami Ő maga, és hogy megköszönjük neki a teremtés és a megváltás minden áldását.

2. Jézus Krisztus az Utolsó Vacsorán megáldotta a kenyeret és a bort, és *hálát adott* Istennek (Mt 26,26–27), mielőtt átváltoztatta volna ezeket (*consecratio*), illetve a kommunióban részesítette volna tanítványait.

A kutatók szerint az *Eucharistia* (az „Eucharisztia” görögül) a héber *todah* kifejezés fordítása, amely a közösségi étkezés egy sajátos típusát jelentette: olyan étkezést, amelyre valaki, aki megmenekült valamiféle veszedelemtől vagy szerencsétlenségtől, meghívta barátait, hogy csatlakozzanak hozzá, és adjanak hálát Istennek.

Amennyiben valóban ez az „Eucharisztia” kifejezés gyökere, arra következtethetünk, hogy az utolsó vacsorát Jézus Krisztus azért ünnepelte barátaival együtt egy közös étkezéssel, hogy előre megdicsőítse Istent, és hálát adjon neki megszabadulásáért a halálból, amelynek elszenvedésére készült.

Minden misén dicsőítjük Istent, főként a Glóriában, és hálát adunk neki, különösen pedig a följánlásban. Köszönetet mondunk neki a teremtésért és a világ gondviselészerű kormányzásáért, de legfőképpen Jézus Krisztusnak a halálból történt föltámasztásáért és a mennybemeneteléért.

3. Azonfölül, hogy az Eucharisztia a dicsőítés és hálaadás áldozata, harmadik helyen a megbékélés, mondhatni, a jóvátétel vagy *kiengesztelés* áldozata. Ezen fontos igazság, amelyet a trentói zsinat határozottan tanít (DS 1753), már Jézus Krisztus szavaiban benne foglaltatott, amint azt minden egyes hivatalos eucharisztikus imádságunk visszaadja: „az új és örök szövetség vére, amely kiontatik értetek és sokakért, a bűnök bocsánatára” (vö. Mt 26,28). A kenyér és a bor, amelyek Krisztus testévé és vérévé lesznek, külön átváltoztatása (*consecratio*) jelképesen a halálát idézi meg, hiszen halálakor vére elkülönült testétől.

4. Negyedszer és végül, a mise a *kegyelem elnyerésének* vagy a könyörgésnek az áldozata. Röviddel az áldozás előtt mondjuk el az Úr imádságát, amelyet a *Katolikus Egyház Katekizmusa* Szent Tamást követve a legtokélete-

sebb imádságnak nevez, felsorolva mindazt, amit általában helyesen kívánhatunk (KEK 2763).

A misekönyv szövegei tele vannak imádságokkal az Egyházért, a nagyvilágért és az idősakhoz, az adott nap ünnepéhez vagy emlékezetéhez, fogadalmi misék esetében pedig a följajnlók sajátos igényeihez és szándékaihoz illő különleges kegyelmekért.

A mise különösen is hatékony kérő imádság, az élőkért és a holtakért egyaránt. Azért esedezünk Istenhez, hogy tekintsen Fiának szerető engedelmességére, akinek a nevében e kéréseket tesszük, miközben fölidézzük ígértét: amit nevében kérünk, azt soha nem tagadja meg (Jn 16,23).

Akik rendszeresen veszünk részt vagy ajánlunk föl misét, abban a veszélyben vagyunk, hogy az lelketlen szokássá válik, amelyhez nagyon kevés személyeset adunk hozzá. A II. Vatikáni Zsinat mindenkit „teljes, tudatos és tevékeny részvételre” buzdított.

Ez az egyik oka annak, amiért a zsinat gondoskodott a népnyelvű miséről a liturgiában. Szent Pál a korinthusiakhoz írva kérdezi, hogy a gyülekezet miként válaszolhat áment, ha nem is értette, miről volt szó (1Kor 14,16). Igyekeznünk kell követni a liturgia imádságait és cselekményét ahelyett, hogy hagyjuk gondolatainkat szokás szerint elkalandozni.

A pap kéri a híveket, imádkozzanak azért, hogy áldozatunk – a latin szövegben „az én áldozatom és a tiétek” – kedves legyen Istennek. A papnak és a gyülekezetnek egyaránt van áldozati szerepe.

Amikor a pap fölemeli az áldoztatótányért és a kelyhet, elménkben nekünk is oda kell helyeznünk saját szándékainkat, sőt legmélyebb valónkat. Az ajánlékokat följajnljuk Istennek a dicsőítés és a hálaadás módján mindazért, ami Ő, és amit tett értünk és szereteteinkért, különösképpen az Ő Fia által.

Tesszük ezt ama reményben is, hogy Isten meg fogja bocsátani bűneinket, és szorosabb egyesülésre indít bennünket Önmagával, miközben megszabadít az erőinket meghaladó kísértésektől és megpróbáltatásoktól.

II. LAKOMA

Az Eucharisztia egy másik szemszögből étkezés, áldozati lakoma. Ezt eleven módon jelezte előre a húsvéti bárány, amelyet a templomban levágtak, majd az egyes házaknál elfogyasztottak, hogy megemlékezzenek Izrael gyermekeinek megszabadulásáról az Egyiptomban leölt bárányok vére által, a fáraó idejében.

Keresztelő János Jézusra mint Isten bárányára mutat, Pál pedig úgy beszél róla, mint pászkáról, vagyis húsvéti bárányunkról (1Kor 5,7), Aki betölti az *Exodus* tipológiáját. Az étkezés nem választható el teljesen az azt beteljesítő áldozattól.

A mise lényegi része a szentostya és a szent vér elfogyasztása, legalább a miséző pap vagy papok által. A hívők ugyancsak meghívottak arra, hogy egyék Krisztus testét és igyák az Ő véré, és így éljenek általa (Jn 6,55–57).

A negyedik evangélium összekapcsolja az Eucharisziát a kenyerek és halak megsziporításának történetével a Galileai-tóra néző hegyekben. A szokványos kenyér, amellyel Jézus jóllakatta a sokaságot, következésképpen az Eucharisztia típusa vagy jelképe, amint az volt a manna is, amellyel Mózes táplálta a sivatagban bolyongó zsidókat.

Szándékuk szerint e csodák megakadályozták a gyöngeséget vagy az éhhalált, illetve tényszerűbben, táplálták a testet és fölűdítették a száját. Az Eucharisziában Jézus Krisztus az angyalok kenyérével frissíti föl népét, az égből érkező valódi mannával, amely egyedül ad örök életet.

Kafarnaumi beszédében Jézus világossá teszi ezen ellentétet: „Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok mannát ettek a pusztában és meghaltak. Ez a mennyből alászállott kenyér, hogy aki ebből eszik, meg ne haljon. Én vagyok az élő kenyér, amely a mennyből szállt alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él. A kenyér pedig, amelyet majd én adok, az én testem a világ életéért.” (Jn 6,48–51). Más szavakkal, jóllehet a manna az égből származott, mégsem a mennyből, ahol Isten lakozik; életet adott ugyan, amely ideig-óráig megmarad, ám az Eucharisztia az örök életben részesít.

A kafarnaumi beszéd nem tesz említést a borról, amely Krisztus vérévé lesz, valószínűleg azért, mert Jézus nem osztott szét bort a beszédet megelőző csodálatos kenyérsziporításkor. A zsidók a bort az ünnepi alkalmakra tartották fenn, ezt használták az utolsó vacsorán: Jézus végső, a legközelebbi követőivel ünnepelt lakomáján.

Az étkezés során a boroskelyhek sorrendje a zsidó ünnepi lakomák liturgiáját idézi. Alkalmhoz illő a bor, mert kifejezésre juttatja az alkalom ünnepélyességét; fölűdíti és megvidámítja a szívet. Az emberi szervezetnek a fennmaradásához szüksége van ételre és italra egyaránt. A kenyér és a bor jelképrendszere ezért a teljes fennmaradást jelzi, s azon örömet is, amely a legfinomabb búzától és a legkiválóbb bortól származik. A hitben ízleljük és látjuk meg, hogy jó az Úr.

Az egyházatyák számos helyen elmélkednek az elemek jelképrendszeréről. Mindenekelőtt hosszan beszélnek az egyesítő jelentőségéről. A kenyér sok, a domboldalokról betakarított gabonaszemből készül, amelyeket össze-

gyűjtöttek és lisztté őröltek, mígnem egyetlen ostya, egyetlen cipó nem lett belőlük. A bort hasonlóképpen sok, összevegyült szőlőszemből készítették, mígnem egyetlen kupában ott volt az oltáron.

E megfontolások gazdagíthatják megértésünket a szentáldozás gyümölcseinek vonatkozásában. A szentség befogadása rendkívül bensőséges esemény. Jézus Krisztus kopogtat az ajtón, és kéri, engedjük be lelkünk belső szentélyébe, hogy ott lakozzék.

„Ha valaki meghallja szavamat, és kinyitja nekem az ajtót, bemegyek hozzá, vele étkezem, és ő énvelem” (Jel 3,20). És megint Ő mondja: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az bennem marad, és én őbenne” (Jn 6,56). A kommunió részesedés Krisztus és az isteni Szentháromság belső életében.

A szentáldozás hatását a Katolikus Egyház Katekizmusa így írja le: „Amit az anyagi táplálék a mi testi életünkben létrehoz, azt a szentáldozás csodálatos módon megvalósítja a mi lelki életünkben.” A szentség befogadása „megőrzi, növeli és megújítja a keresztségben kapott kegyelmi életet” (KEK 1392).

Amint enni és inni csak élő test képes, úgy a szentáldozás sem lehet gyümölcöző, ha a benne részesedők nem elevenek lélekben. Aki tudatában van annak, hogy a bűn állapotában van, lelkileg halott; és a bűnbánat szentségében kell részesíteni, mielőtt az oltárhoz közelednék.

Amikor eszünk vagy iszunk, rendszerint átalakítjuk azt, amit elfogyasz-tunk. Megszűnik annak lenni, ami volt, és saját szervezetünk részévé lesz. A szent Eucharisztia esetében azonban éppen az ellenkezője történik.

Jézus Krisztus alakít át bennünket Önmagává. Amikor a szükséges fogékonysággal szentáldozásban részesülünk, fokozatosan átistenülünk. A nagyobb magába foglalja a kisebbet, és átalakítja azt önmagába.

Óvakodnunk kell attól, hogy szélsőséges módon egyéniesítsük a szentáldozást, megfélelmezve annak egyházi vetületéről. Jézus Krisztus azért érkezik e szentségben, hogy fölvegyen bennünket az Ő testébe, és ezzel egyesítsen bennünket a test többi részével.

Ahogy Pál írja a korintusiaknak, a hívők egy testet alkotnak, mert mindannyian egy kenyérben osztoznak, amely Jézus Krisztus (1Kor 10,17). Szent Tamás és a mértékadó hagyomány fölfogásában e szentség sajátságos kegyelme az Egyház, a misztikus Test egysége (ST III. 73,2–3).

Jóllehet az eucharisztikus vendéglátás kérdése a rendkívüli lelkipásztori helyzetekben gondos tisztánlátást igényel, általános elvként határozottan leszögezhetjük, hogy nehezen értelmezhető áldozásban részesülni egy olyan felekezetben, amelyhez az illető nem kíván maradéktalanul tartozni, és amelynek tanítását nem képes teljesen elfogadni.

Az Eucharisztia nem csupán eszköz, amely létrehozza az egyesülést, hanem a már létező egység jele is. Egyazon test tagjaiként a gyülekezet megvallja hűségét ugyanazon hithez, illetve egységét az Egyházzal, annak pásztoraival az egész világon. Megünneplik továbbá a gyülekezet egységét a béke jelének cseréjével, közvetlenül az áldozás előtt. A közösségi ellenségeskedés ellentmondana az Eucharisztia legmélyebb jelentésének.

Más keresztényekhez hasonlóan a római katolikusok olykor egyfajta, szélsőségesen egyénieskedő „én és Jézus”-stílusú vallásosságban élnek. A mise azonban mindig nyilvános esemény, az egész közösség együttes ünneplése.

Jézus Krisztus önmagát adja benne, nem pusztán ételünkként és italünkként, hanem vendéglátóként, akinek a meghívását elfogadtuk. Főként a vasárnapokon az étkezés legyen a közösség örömteli ünneplése; ne emlékeztessen olyan remetek étkezésére, akik magányos celláikban eszegetnek.

III. VALÓSÁGOS JELENLÉT

Az Eucharisztia harmadik szempontja, a valóságos jelenlét, a szentmise egyfajta kiterjesztése. Jézus örömmel lakozik közöttünk. Ahogy a II. Vatikáni Zsinat megfogalmazta az isteni kinyilatkoztatásról szóló dogmatikai konstitúcióban: „a láthatatlan Isten szeretetének bőségéből barátként szól az emberekhez, és közöttük él, hogy közösségre hívja őket Önmagával.”

Az utolsó vacsorán Jézus azt mondja, hogy noha eltávozik tanítványaitól, nem hagyja el őket. „Nem hagylak árván benneteket, hanem visszajövök hozzátok. Rövid idő, s a világ nem lát többé, ti azonban láttok, mert élek, és ti is élni fogtok majd.” (János 14,18–19)

Miután föltámadt a halottak közül, elkíséri a zarándokokat az emmauszi úton, és válaszol a hívásukra: „Maradj velünk, Uram.” II. János Pál pápa emlékeztet bennünket erre a *Mane Nobiscum Domine* kezdetű apostoli levelében, amelyet 2004 októberében adott ki, az eucharisztikus év kezdetén.

Emmauszban Jézus jelzi, hogy ama hely, ahol jelenléte a leginkább megélhető lesz a Földön, a „kenyér megtörése”, az Eucharisztia. Jézus számos módon jelen van az Egyházban, de mindenekelőtt, valóságosan és lényegileg, az eucharisztikus színekben.

Minden szentmise átváltoztatási részében (*consecratio*) a föltámadt Krisztus újra megjelenik a világban. A pap kezei úgy ringatják, mint Mária kezei ringatták a kisdedet Betlehemben. E jelenlét nem korlátozódik a liturgikus cselekmény idejére.

Jézus Krisztus éppoly valóságosan jelen van a szentségházban, mint ahogy jelen volt Péter halászhajójában, noha a jelenlét alakja vagy módja különbözik. Az Egyház éneklé az „*Ave verum corpus, natum de Maria Virgine*” ősi himnuszot.

Emlékezünk arra, hogy a Szűz Máriától született test, mely immár föltámadt és megdicsőült, titokzatosan jelen van a korporeálén, az áldoztató helyben, a szentségházban, az áldoztató tálkában és az úrmutatóban is.

Ezt nem közvetlen tapasztalatból vagy tudományos bizonyítékokból tudjuk, hanem Isten szavából. Az Eucharisziát hittitoknak tartjuk. Szent Tamás az *Adoro te devote*-ban gyönyörűen ír a hit szükséges és elégséges voltáról.

Szintén a *Pange lingua*-ban írja Szent Tamás: „*Et si sensus deficit, / Ad firmandum cor sincerum / Sola fides sufficit.*”

E hitcikkely, éppúgy, mint bármelyik másik, Isten tanúságtételén nyugszik a Bibliában és az Egyház hagyományában. Ez nem oly dolog, amelyet az Egyház megváltoztathat, avagy figyelmen kívül hagyhat.

Minthogy az Egyház hisz a valóságos jelenlétben, ezért tiszteli az Urat az eucharisztikus jelenlétében. Szentségtörő volna a megszentelt színeket hanyagul kezelni, mintha közönséges kenyér vagy bor volnának.

A megőrzött szentség tisztelete lassan, de biztosan fejlődött az évszázadok alatt. Az ősegyházban, úgy tűnik, azért őrizték meg a szentséget, hogy az Eucharisziát elvihessék azoknak, akik nem tudtak részt venni az istentiszteleten, például a betegeknek vagy a gyöngéledőknek.

Am ahogy az Egyház jobban elgondolkodott Krisztus tartós jelenlétén az Eucharisziában, díszes edényeket tervezett az őrzésére, és tiszteletteljes mozdulatokkal közeledett felé. A szentségház örökmécsesének használata a tizenegyedik századra megy vissza.

Lanfrank apát liturgiája a tizenegyedik század közepén olyan eucharisztikus körmenetekre buzdít, amelyekben az emberek letérdelnek, amikor a szentséget elviszik előttük.¹ Az Úr szentségi jelenléte, melyet a pápák és a zsinatok újra meg újra megerősítettek, mágnesként vonzotta a kimagasló kegyességű embereket az Egyházba.

Seton Szent Erzsébet Anna, még amikor protestáns volt, akkor fedezte föl a római katolikus tanítást a valóságos jelenlétről, amikor a Filicchi családdal lakott az olaszországi Leghornban. 1804-ben, még amikor a férje halálát siratta, azt írta Leghornból nővérének, Annának:

¹ GROESCHEL Benedict J.–MONTI James, *In the Presence of Our Lord* (Urunk jelenlétében). Indiana, 1997. 200.

„Drága nővérem, milyen boldogok volnánk, ha azt hihetnők, amit e drága lelkek itt, hogy Istent birtokolják a szentségben, és hogy megmarad a templomaikban, és hogy elviszik Őt hozzájuk, amikor betegek.

Kedvesem, mikor az áldott szentséget az ablakom alatt viszik, míg nekem az életem teljes magányával és szomorúságával kell szembenéznem, nem tudom visszatartani a könnyeimet a gondolatra.

Istenem, milyen boldog tudnék lenni még távol mindentől is, ami oly kedves nekem, ha meg tudnálak találni az Egyházban, mint ők (minthogy még Filicchi úr házában is van egy kápolna); mennyi mindent mondanék Neked szívem fájdalmairól és életem bűneiről!

Az egyik nap a túlradó szomorúság egy pillanatában gondolkodás nélkül térdre estem, amikor az áldott szentség elhaladt mellettem, és kínomban fölsírtam Istenhez, hogy áldjon meg, ha ott jelen van, minthogy egész lelkem csak Őrá vágyakozott.”

Miután római katolikus lett, Szent Erzsébet Anna meghatóan írt az örömről: „mennyei vigasztalás, hogy szív a szívhez beszélhetünk egymással a szentségházban, és biztonság, hogy megtaláljuk Őt a templomokban.”²

A boldog emlékü John Henry Newman megvallja, hogy nem volt tisztában a valóságos jelenlét tanításával, amikor először meglátogatta Olaszországot és Sziciliát, még anglikán lelkészként. Akkoriban még nem vette észre az örökmécsést a római katolikus templomokban, de már mint római katolikus, azt írta:

„Miután belekóstoltam a mennyei élvezetbe, hogy Istent imádkozhatom a templomban, milyen elmondhatatlanul hideg gondolat egy templom isteni jelenlét nélkül! Még azt is megkérdezhetné valaki, hogy mi haszna van így?”³

Egy évvel azután, hogy belépett a Római Katolikus Egyházba, írt egy levelet a Birmingham melletti Maryvale-ből: „A kápolna melletti szobából írok. Olyannyira fölfoghatatlan áldás, hogy Krisztus testileg jelen van a házában, a falak között, hogy ez minden más kitüntettséget fölülmúl; és megsemmisít, vagyis meg kéne semmisítenie minden fájdalmat. Tudni, hogy közel van, és újra meg újra képesnek lenni arra a nap folyamán, hogy hozzá térjünk.”⁴

² Ibid., 259–260.

³ Ibid., 261.

⁴ Ibid., 261–262.

Szent Erzsébet Anna és a boldog emlékü John Henry Newman csak két példa. Szentek és boldogok százait lehetne idézni hasonló eredménnyel. Jézus az Eucharishtiában ma is a társunkként akar velünk lenni, és azt tenni velünk, amit az első tanítványokkal tett, ha engednénk.

Megkérdezhetjük, mint András és tanítványtársa, hogy hol lakik, és elfogadhatjuk a meghívását: „Jöjj, és nézd meg.” (János 1,39) Amikor életünk tengere zavarossá válik, biztosságot lelhetünk a közelségében, és ekképpen elkerülhetjük a szemrehányást, amelyet Jézus mondott a Tizenkettőnek: „Miért féltetek?” (Máté 8,26). Még ha békésen alvónak tűnik is föl a szentségében, megbízhatunk benne, mert még mindig az Egyház kormányosa.

IV. VÉGIDŐBÉLI ÍGÉRET

Az Eucharisztia negyedik és utolsó dimenziója az, hogy a mi hatalmas jutalmunk. Mindig együtt ünnepeljük a szentekkel és az angyalokkal, akik dicsőítéssel és hálaadással mindörökké összegyűlnek a Mindenható trónja előtt, a dicsőségét énekelve annak, aki a trónon ül, és a Báránynak (Jelenések 7,10).

Sosem vagyunk közelebb az imádkozó Egyházhoz a mennyben, mint az Eucharishtiában (LG 51). A liturgikus konstitúcióban azt olvassuk: „A földi liturgiában a mennyei seregek egész sokaságával együtt énekeljük az Úrnak a dicsőség himnuszát, tiszteljük a szentek emlékét ama reményben, hogy némi részünk s közösségünk lesz velük. Várjuk az Üdvözítőt, Urunkat, Jézus Krisztust, amíg Maga meg nem jelenik, mint a mi életünk, és Vele együtt mi is meg nem jelenünk dicsőségében.” (SC 8). Így vételezzük elő reményünkben az időt, amikor mi is csatlakozunk a mennyei kórushoz.

Az Eucharisztia nem pusztán jelképe az eljövendő dolgoknak, mint ahogy nem pusztán jelképe az Úrnak sem, Aki meghalt értünk. A valóságot, amelyet szemtől szembe szemlélünk majd a dicsőségben, már most tartalmazza a szentség.

Adoro te devote kezdetű himnuszában Szent Tamás buzgón könyörög ama kegyelemért, hogy végül a színélátására jusson annak, akit most a szentségi fátylak mögött elrejtve szemlél: „*Iesu, quem velatum nunc aspicio, / Oro fiat illud quod tam sitio: / Ut Te revelata cernens facie, / Visu sim beatus Tuæ gloriæ.*”

Hasonlóképpen, az úrnapi Magnificat nagy antifónájában úgy beszélünk az Eucharishtiáról, mint az eljövendő dicsőség pecsétjéről (*pignus futuræ gloriæ*). A pecsét több, mint pusztán ígélet. Ez egy foglалó, előleg, az örök boldogság zsengeje.

Bizonyos értelemben nem kell a halálig várnunk, hogy az örök életet élvezhessük. Megadatik nekünk itt a földön. Jézus azt mondja: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, annak örök élete van, s föltámasztom az utolsó napon.” (János 6,54)

Az Eucharishtiában az élő és megdicsőült Krisztus testét fogadjuk be, aki már most uralkodik a mennyben. II. János Pál pápa ezen összefüggésben idézi Antióchiai Szent Ignác híres mondását, hogy az eucharisztikus kenyér „a halhatatlanság orvossága, a halál ellenszere” (*Ad Eph. 20; Eccl. de Euch. 18*).

Amikor részt veszünk az Eucharishtiában, a mennyek országa van közöttünk kezdődő alakjában, a jövő ígéretével várandósan. Az Eucharisztia megfelelő megértéséhez azt kozmikus következményeivel együtt kell látnunk.

Krisztus teste és vére e szentségben a természet terményeiből származik, búzából és szőlőből, amelyeket az emberi munka alakít át kenyérré és borrá. Ezen elemek átlényegülése az új Ég és új Föld felé mutat, ahol a természet minden terménye és az emberi tevékenység minden eredménye dicsőségesen átalakul majd.

Amikor a történelem lezárul, a világegyetem fehéren izzik majd, ama fényben tündökölve, amely a föltámadt Krisztusból árad. Ahogy egy ortodox teológus mondta, a világ olyan lesz, mint egy lángoló bokor, amelyet átjár, de nem emészt föl az isteni tűz. Az Eucharishtiára mint szentségre nem lesz többé szükség, mert nyilvánvaló ténylegességében lesz a miénk a szentség gyümölcse, a *res sacramenti*.

Miután az Eucharisztia négy dimenziójáról elméltünk, elkezdhetjük, úgy hiszem, megérteni, amit Szent Ágoston gondolt, amikor azt írta az Eucharishtiáról: „Noha Isten mindenható, mégsem adhat többet. Noha a lehető legbölcsebb, mégsem tudja, miképpen adjon többet. Noha fölmérhetetlenül gazdag, semmi többet nem adhat.”⁵

Az Eucharisztia lélegzetelállító bemutatása az Atya hatalmának, a Fiú bölcsességének, és a Szentlélek szeretetének. A II. Vatikáni Zsinat megfogalmazásában, az Egyház teljes lelki gazdagságát tartalmazza (PO 5), minthogy az Egyháznak nincs semmi mása, csak amit Krisztus adott néki.

Azáltal, hogy e szentségben társunkká, táplálékunkká, váltságdíjunkká és jutalmunkká lett, Jézus Krisztus olyan ajándékot adott, mely mindazt fő-

⁵ Idézi MANELLI Stefano M, *Jesus Our Eucharistic Love* (Jézus, az eucharisztikus szeretetünk). New Bedford, 1996. 4.

lülmúlja, amit csak lehetségesnek gondoltunk. Ezt megértve, Isaac Watts szavaival így kiálthatunk föl: Ekkora csodálatos és isteni szeretet: lelkemet, életemet, igényli mindenemet!

FORDÍTOTTA: NAGYPÁL SZABOLCS ÉS OROVA CSABA
(Békés Gellért Ökumenikus Intézet, Pannonhalma)

ÉLETRAJZI ADATOK:

AVERY DULLES Az USA egykori külügyminiszterének katolizált unokaöccse, jezsuita szerzetes.